

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj: U-II-6251/2016

Zagreb, 25. travnja 2017.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Snježana Bagić, zamjenica predsjednika, te suci Andrej Abramović, Ingrid Antičević Marinović, Mato Arlović, Branko Brkić, Mario Jelušić, Lovorka Kušan, Josip Leko, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić, Antun Palarić i Miroslav Šumanović, odlučujući o prijedlogu za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti drugog propisa s Ustavom Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) i zakonom, na sjednici održanoj 25. travnja 2017. donio je

O D L U K U

I. Pokreće se postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom te se ukida članak 7. stavak 4. Etičkog kodeksa Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju (klasa: 640-01/06-04/06, ur. broj: 533-045-06-2 od 13. studenoga 2006. i klasa: 035-05/07-01/0002, ur. broj: 355-01-03-15-19 od 15. lipnja 2015.) u dijelu koji glasi: "a završna je razina Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju".

II. Ova odluka objavit će se u "Narodnim novinama".

O b r a z l o ž e n j e

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju (u daljnjem tekstu: Odbor) je na temelju članka 112. stavka 5. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju ("Narodne novine" broj 123/03., 198/03., 105/04., 174/04., 2/07. - odluka USRH, 46/07., 45/09., 63/11., 94/13., 139/13., 101/14. i 60/15. - odluka USRH; u daljnjem tekstu: ZoZDiVO) i Poslovnika o radu Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju od 25. studenoga 2014., na 8. sjednici, održanoj 15. lipnja 2015., donio Izmjene i dopune Etičkog kodeksa Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju klasa: 035-05/07-01/002, ur. broj: 355-01-03-15-19 (u daljnjem tekstu: Izmjene i dopune Etičkog kodeksa).

1.1. Prije raspravljanja o ovom predmetu predsjednik Ustavnog suda Miroslav Šeparović izuzeo se od raspravljanja i glasovanja.

1.2. Člankom 1. Izmjena i dopuna Etičkog kodeksa izmijenjen je dotadašnji članak 7. Etičkog kodeksa Odbora klasa: 640-01/06-04/06, ur. broj: 533-045-06-2 od 13. studenoga 2006. (u daljnjem tekstu: Etički kodeks/06) kojim je uređena odgovornost ustanova u sustavu u slučaju pojava akademski nečasnih ponašanja u znanosti i visokom obrazovanju.

1.3. Ustavni sud će u daljnjem tekstu obrazloženja ove odluke, kada govori o Etičkom kodeksu, uključujući i njegove izmjene i dopune, koristiti kraticu: Etički kodeks:2006-2015.

2. Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti dijela članka 7. stavka 4. Etičkog kodeksa:2006-2015 s Ustavom i zakonom podnijelo je Sveučilište u Zagrebu, koje zastupa rektor prof. dr. sc. Damir Boras (u daljnjem tekstu: predlagatelj).

2.1. Na temelju članka 45. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), Ustavnom sudu predložio je i privremenu obustavu izvršenja pojedinačnih akata ili radnji koje se poduzimaju na osnovi Etičkog kodeksa:2006-2015.

3. Na temelju članka 42. Ustavnog zakona, Ustavni sud je od Odbora zatražio očitovanje o prijedlogu za pokretanje postupaka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti osporene odredbe.

3.1. Očitovanje Odbora klasa: 041-02/17-02/0001, ur. broj: 355-01-03-17-0002 od 20. siječnja 2017. zaprimljeno je u Ustavnom sudu 23. siječnja 2017.

4. Na temelju članka 25. stavka 1. Ustavnog zakona, Ustavni sud je očitovanje o navodima predlagatelja zatražio i od Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

4.1. Očitovanje Ministarstva klasa: 011-02/17-01/00001, ur. broj: 533-01-17-0002 zaprimljeno je u Ustavnom sudu 25. siječnja 2017.

II. PREDMET OSPORAVANJA

5. Članak 7. Etičkog kodeksa:2006-2015 glasi:

"ODGOVORNOST USTANOVA U SUSTAVU

Članak 7.

Ustanove u sustavu obvezne su precizno i nedvosmisleno odrediti pravila, propise i postupke te dužnosti i odgovornosti svih uključenih, kojima se, u skladu s Ustavom, zakonom, pravom i ovim Kodeksom, uređuju pitanja suzbijanja diskriminacije, sukoba interesa i drugih akademskih nečasnih ponašanja. Ustanove su obvezne promicati etičnost u svim opisanim vidovima te obrazovati sve sudionike o pravilima, njihovim pravima i obvezama. Ustanova ima etičku odgovornost dosljedno provjeravati pridržavaju li se svi uključeni propisanih pravila.

Ustanove u sustavu dužne su rješavati pitanja povrede Kodeksa, kao i svih pojava diskriminacije, sukoba interesa i drugih nečasnih akademskih ponašanja,

primarno putem etičkih povjerenstava organizacijske jedinice u kojoj se moguća kršenja pojavljuju (npr. fakultet, institut).

Pri utvrđivanju mogućih kršenja ovih pojava poštivat će se hijerarhijski red postupanja u kojem se predmet prvotno razmatra i rješava pri stalnim ili privremenim etičkim povjerenstvima/tijelima organizacijske jedinice u kojoj se moguće kršenje pojavljuje (npr. fakultet, institut).

Sljedeća su razina etička povjerenstva/tijela više organizacijske jedinice (npr. sveučilišta, veleučilišta), a završna je razina Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju.

Svaki pokrenuti predmet treba dovršiti najkasnije za tri mjeseca računajući od prve naredne sjednice Odbora održane nakon urudžbiranja potpune dokumentacije predmeta."

5.1. Članak 7. Etičkog kodeksa/06 glasio je:

"ODGOVORNOST USTANOVA U SUSTAVU

Članak 7.

Ustanove u sustavu obvezne su precizno i nedvosmisleno odrediti pravila, propise i postupke te dužnosti i odgovornosti svih uključenih. Ustanove su obvezne promicati etičnost u svim opisanim vidovima te obrazovati sve sudionike o pravilima, njihovim pravima i obvezama. Ustanova ima etičku odgovornost dosljedno provjeravati pridržavaju li se svi uključeni propisanih pravila."

III. PRIGOVORI PREDLAGATELJA

6. Predlagatelj smatra da je osporeni dio članka 7. stavka 4. Etičkog kodeksa:2006-2015 u nesuglasnosti s člancima 4. stavcima 2. i 5. i 112. stavcima 4. i 7. ZoZDiVO-a, te člancima 3., 16. i 68. stavcima 1. i 2. Ustava. Također, smatra da je osporena odredba u nesuglasnosti s člankom 79. stavkom 3. Statuta Sveučilišta u Zagrebu.

U prijedlogu navodi da je članak 7. Etičkog kodeksa/06, kojim je uređena odgovornost ustanova u sustavu znatno izmijenjen Izmjenama i dopunama Etičkog kodeksa. Ističe da su navedenim izmjenama detaljno propisana prava i dužnosti ustanova u sustavu, njihova etička odgovornost te postupak utvrđivanja je li u pojedinačnom slučaju došlo do kršenja odredaba Etičkog kodeksa. U nastavku prijedloga, ukazuje na mjerodavne odredbe ZoZDiVO-a kojima je uređen pravni položaj Odbora, postupak imenovanja članova Odbora, te zadaće odnosno ovlasti Odbora.

Također, upućuje na članak 79. Statuta Sveučilišta u Zagrebu kojim je uređeno polje primjene i svrha Etičkog kodeksa, zatim temeljna načela i definicije neprihvatljivih ponašanja, te tijela koja prate ostvarivanje Etičkog kodeksa - etička povjerenstva sastavnica (na razini sastavnica Sveučilišta), etičko povjerenstvo Sveučilišta i etički savjet Sveučilišta u Zagrebu.

U nastavku navodi:

"Predmet ovog prijedloga upravo je utvrđenje suglasnosti sa ZZDVO-om i Ustavom Republike Hrvatske citiranog čl. 7. st. 4. (Izmijenjenog i dopunjenog) Etičkog

kodeksa. Ovo stoga što je u stavku 4. izrijekom predviđeno kako je završna razina u rješavanju pitanja povrede Kodeksa, Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju ...

Odbor za etiku jest tijelo ustanovljeno prema odredbama čl. 112. ZZDVO-a ...

Iz navedenog nedvojbeno proizlazi odlučna činjenica kako Odbor za etiku predstavlja samostalno tijelo izvan sustava Sveučilišta.

U slučaju kršenja odredaba Kodeksa, Etički kodeks u čl. 7. st. 3. predviđa hijerarhijski red postupanja koji podrazumijeva da sve predmete prvenstveno rješavaju stalna ili privremena etička povjerenstva odnosno druga tijela one organizacijske jedinice u kojoj se kršenje Etičkog kodeksa pojavljuje. U st. 4. istog članka propisano je kako su iduća razina postupanja po opisanim predmetima etička povjerenstva odnosno tijela više organizacijske jedinice, primjerice Sveučilišta ili veleučilišta.

Međutim, u nastavku istog stavka izrijekom se propisuje kako je završna razina u postupanju po predmetima kršenje Etičkog kodeksa, upravo Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju.

Odbor za etiku je, sukladno odredbama čl. 112. ZZDVO-a, zamišljen kao savjetodavno tijelo koje mišljenje i stajališta o etičkoj prihvatljivosti ili neprihvatljivosti u razmatranim slučajevima donosi u obliku preporuka, prijedloga ili primjedbi. Međutim iz dikcije odredbe čl. 7. st. 4. (Izmijenjenog i dopunjenog) Etičkog kodeksa, proizlazilo bi da je Odbor za etiku završna razina odnosno krajnja instanca u postupanju po predmetima u kojima se utvrđuje eventualno kršenje Etičkog kodeksa.

Prema tome, konačno utvrđenje je li u nekom konkretnom slučaju došlo do povrede Etičkog kodeksa izrijekom je preneseno u nadležnost Odbora za etiku koje je tijelo izvan sveučilišta."

Nadalje, ističe da je autonomija sveučilišta Ustavom zajamčena svim sveučilištima na području Republike Hrvatske. Stoga smatra "da tijela izvan sustava sveučilišta u pravilu nemaju ovlasti donositi odluke koje bi se ticale unutarnjeg funkcioniranja sveučilišta. Drugim riječima, takvi bi vanjski utjecaji predstavljali nedopušteno zadiranje u zajamčenu autonomiju sveučilišta". Ističe da je takvo pravno stajalište zauzeo i Ustavni sud u odluci broj: U-I-902/99 od 26. siječnja 2000. ("Narodne novine" broj 14/00.).

Predlagatelj smatra da je sveučilište autonomno i prema izvansveučilišnim institucijama, uključujući i ona tijela koja uređuju funkcioniranje sveučilišta ili mogu na njega utjecati. U tom smislu navodi:

"Odbor za etiku je izvansveučilišno tijelo. Nesporno je da Odbor za etiku nije osnivač sveučilišta, ne podupire njegov rad (...) a niti provodi nadzor nad zakonitošću ili stručnošću rada sveučilišta. Stoga u odnosu na Odbor za etiku vrijedi apsolutna sveučilišna autonomija koja nije podložna opisanim ograničenjima u smislu citirane odluke Ustavnog suda. U odnosu na Odbor za etiku, Ustavom zajamčena sveučilišna anatomija (autonomija - op. Ustavnog suda) mogla bi se teoretski ograničiti samo primjenom odredbe čl. 16. st. 1. Ustava. Međutim, i navedena je odredba u cijelosti neprimjenjiva u konkretnom slučaju jer je istom propisano da se slobode i prava mogu ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje.

Razvidno je da nijedan od navedenih uvjeta *in concreto* nije ispunjen. Kao prvo, ne radi se o zakonskom ograničenju sveučilišne autonomije jer je Etički kodeks podzakonski propis koji donosi Odbor za etiku, a ne zakon koji donosi Hrvatski Sabor. Kao drugo, pozicioniranjem Odbora za etiku kao hijerarhijski više instance u odnosu na etička povjerenstva sveučilišta, ne štite se slobode i prava drugih ljudi, javni moral,

zdravlje, a osobito ne pravni poredak jer je Etički kodeks podzakonski propis koji se ne može suprotstaviti Ustavom zajamčenoj autonomiji sveučilišta. U konkretnom slučaju nije bilo potrebe za ograničenjem sveučilišne autonomije na način da se izvansveučilišnom tijelu daje položaj krajnje instance vezano za utvrđenje kršenja odredaba Etičkog kodeksa. Ovo stoga što je Sveučilište u Zagrebu, kao i sva druga sveučilišta u Republici Hrvatskoj, svojim statutom i Etičkim kodeksom propisalo tijela i postupke za utvrđenje je li došlo do kršenja etičkih odredaba."

Te navode predlagatelj zaključuje tvrdnjom da u hijerarhijskom redoslijedu tijela koja su ovlaštena na postupanje radi utvrđenja eventualnih povreda Etičkog kodeksa, najviši položaj ima Odbor. To znači da je Odbor nadređen etičkim povjerenstvima sveučilišta, za koje ograničenje, prema mišljenju predlagatelja, nije bilo "racionalnog opravdanja niti je isto usmjereno na postizanje opravdanih regulativnih svrha". Smatra da je "ustavno neprihvatljivo" odrediti izvansveučilišno tijelo kao završnu razinu pri utvrđivanju etičnosti postupanja zaposlenika i drugih osoba angažiranih pri sveučilištu jer se na taj način "marginalizira" i "oduzima uloga" etičkim povjerenstvima Sveučilišta.

Konačno, smatra da osporena odredba "nije jasna i određena" i da kao takva "unosí pravnu nesigurnost u primjeni propisa" jer ne precizira može li isto tijelo u smislu osporene odredbe donositi pravorijekove vezano za utvrđivanje kršenja etičnosti. Postavlja pitanje: "što znači određenje da je Odbor 'završna razina' i koji je opseg ovlasti na toj završnoj razini?" Smatra da iz dikcije same odredbe proizlazi da Odbor može u konkretnim situacijama donijeti pravorijek kojim će na obvezujući način riješiti isto pitanje jer, u suprotnom, Odbor kao "završna razina" ne bi imao "pravne svrhe niti smisla". Nastavno, ukazuje na članak 112. stavke 4. i 7. ZoZDiVO-a kojima je jasno određen položaj Odbora kao savjetodavnog tijela čija je dužnost promicanje etičkih načela i koje svoje mišljenje o tome je li neko postupanje etički prihvatljivo izražava isključivo u formi preporuke, prijedloga ili primjedbe. Prijedlog zaključuje tvrdnjom da su stupanjem na snagu osporene odredbe stvarne ovlasti Odbora kao "završne razine" u utvrđivanju kršenja odredaba o etičnosti neprecizno normirane čime se stvara pravna nesigurnost u primjeni propisa.

Ustavnom sudu predlaže prihvaćanje prijedloga.

IV. OČITOVANJE ODBORA ZA ETIKU U ZNANOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU I MINISTARSTVA ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

a) Očitovanje Odbora

7. U očitovanju je istaknuto da je Odbor u smislu članka 112. ZoZDiVO-a neovisno nacionalno savjetodavno tijelo odgovorno Hrvatskom saboru s osnovnom zadaćom promicanja etičkih načela i vrijednosti u znanosti i visokom obrazovanju bez izvršnih ovlasti u smislu sankcioniranja utvrđenih etički neprihvatljivih ponašanja. Odbor može samo predložiti pokretanje postupka oduzimanja znanstvenog zvanja pred odgovarajućim matičnim odborom (članak 112. stavak 10. ZoZDiVO-a) te javno objaviti svoje mišljenje u slučaju ako visoko učilište ili druga znanstvena organizacija sustavno krši Etički kodeks (članak 112. stavak 11. ZoZDiVO-a).

U nastavku očitovanja se navodi:

"... Odbor donosi Etički kodeks kojim utvrđuje etička načela u visokom obrazovanju i znanstvenom radu (...), a sveučilišta, veleučilišta, visoke škole, instituti i druge znanstvene organizacije mogu, sukladno svojim statutima, osnovati svoja etička povjerenstva te donijeti svoje etičke kodekse koji moraju biti usklađeni s etičkim kodeksom Odbora (...)

Prema navedenom se, uz ostalo, može zaključiti da je ZZDVO implicira hijerarhije etičkih tijela u znanosti i visokom obrazovanju. Odbor je pri tome postavljen kao krovno tijelo koje donosi kodeks etički prihvatljivih i neprihvatljivih ponašanja u znanosti i visokom obrazovanju u Hrvatskoj. Kodeks moraju slijediti svi dionici u sustavu znanosti i visokog obrazovanja. (...)

Od početka rada u ovom sazivu, Odbor se suočava s nezainteresiranošću većine visokoškolskih i znanstvenih institucija za etička pitanja, uključujući i prakse neobjektivne, pristrane prosudbe kršenja etičkih načela, kao i potpuni izostanak sankcija čak i u slučajevima u kojima je neprijeporno utvrđeno teško kršenje Etičkog kodeksa Odbora. Također je uočeno da se dionici sustava znanosti i visokog obrazovanja u Hrvatskoj rijetko odlučuju na imenovanje vlastitih etičkih povjerenstava i kreiranje vlastitih etičkih kodeksa. (...)

Ovi problemi su ponukali Odbor da kao jednu od svojih zadaća na promicanju etičkih načela i vrijednosti u znanosti i visokom obrazovanju (...) potakne osnivanja i rad etičkih povjerenstava u dionicima sustava znanosti i visokog obrazovanja. Tu zadaću smo započeli izmjenama i dopunama Etičkog kodeksa Odbora, čl. 7., te slanjem višekratnih pismenih poticaja svim dionicima u sustavu. Izmjene i dopune čl. 7. Etičkog kodeksa Odbora provedene su kako bi se dionike u sustavu znanosti i visokog obrazovanja potaklo na korištenje mogućnosti iz ZZDVO, čl. 112., st. 13., tj. obvezalo na rješavanje etičkih pitanja iz njihove sredine kroz rad vlastitih etičkih tijela (...) Ovu zadaću Odbor provodi i na način da zaprimljene pojedinačne predmete koji nisu prijavljeni i rješavani na razini ustanova u sustavu, u pravilu prosljeđuje na rješavanje etičkim tijelima relevantnih ustanova.

(...)

Mišljenja etičkih tijela u Republici Hrvatskoj s bilo koje razine, pa tako i mišljenja ovog Odbora, nisu obvezujuća već savjetodavna. Stoga ona sama ne utvrđuju nikakvu pravnu odgovornost, iako je mogu potaknuti. Mišljenja, prijedloge, preporuke ili primjedbe Odbora dionici u sustavu mogu ali ne moraju prihvatiti. (...)"

U nastavku, Odbor se složio s tvrdnjom predlagatelja da je Odbor "samostalno tijelo izvan sustava Sveučilišta". Međutim, smatra da je za potpunu i valjanu prosudbu prijedloga bitan i stavak 13. članka 112. ZoZDiVO-a, kojim je propisana mogućnost da sveučilišta, veleučilišta, visoke škole, instituti i druge znanstvene organizacije mogu, sukladno statutu, osnovati svoja etička povjerenstva i donijeti svoje etičke kodekse koji moraju biti u skladu s kodeksom Odbora. U tom smislu, dalje ističe:

"... Sukladno članku 112. st. 1. ZZDVO (...) postojanje Odbora kao tijela koje daje 'mišljenja i stajališta o etičkoj prihvatljivosti ili neprihvatljivosti u razmatranim slučajevima Odbor donosi u obliku preporuka, prijedloga ili primjedbi, većinom glasova' je nedvosmisleno. Stoga je pravno neutemeljen zaključak Prijave da je 'odlučivanje o ustrojstvu i djelovanju sveučilišta prema samim ustavnim odredbama *domaine réservé* sveučilišta' jer prema ZZDVO sveučilište nije u obvezi imati tijelo koje je nadležno predmetima povrede etičkih principa."

U pogledu nesuglasnosti osporene odredbe ZoZDViO-a s člankom 3. Ustava, Odbor je istaknuo da mu "nije jasno kako hijerarhijsko postupanje u rješavanju predmeta etičkih prijava može biti kršenje ovog članka Ustava". U tom smislu naveo je sljedeće:

"Naime, koliko je Odboru poznato, cjelokupni sudbeni sustav Republike Hrvatske je hijerarhijski ustrojen, i kao takav ne krši odredbe čl. 3. Ustava. Shodno tome, i predmetne izmjene Etičkog kodeksa (...) koje isto tako propisuju hijerarhijsko postupanje u predmetima etičkih prijava, ne krše odredbe čl. 3. Ustava. Osim toga, mišljenja Odbora nisu obvezujuća, već savjetodavna. Stoga ona ne mogu utvrditi pravnu odgovornost, a mišljenja, prijedloge, preporuke ili primjedbe Odbora dionici u sustavu mogu ali ne moraju prihvatiti."

U pogledu nesuglasnosti Etičkog kodeksa:2006-2015 s člankom 16. Ustava, Odbor je istaknuo da "nekršenje ovog članka Ustava kod hijerarhijskog slijeda postupanja u sudbenoj vlasti implicira istu mogućnost za hijerarhijski slijed postupanja u procesiranju predmeta kršenja Etičkog kodeksa, s time da je argument *pro* uvođenju slijeda odlučivanja propisan čl. 112. st. 13. ZZDVO, koji definira ulogu Odbora kao stalnog tijela, za razliku od etičkih povjerenstva sveučilišta koji ne moraju već mogu postojati unutar sveučilišta".

I u odnosu na nesuglasnost s člankom 68. stavcima 1. i 2. Ustava, Odbor je istaknuo da hijerarhijsko postupanje u predmetima kršenja Etičkog kodeksa ne dovodi do narušavanja autonomije sveučilišta, jednako kao i postojanje hijerarhijskog postupanja sudbene vlasti u predmetima kršenja zakona od strane zaposlenika sveučilišta. Također, istaknuo je da uvođenje hijerarhijskog slijeda postupanja u predmete kršenja Etičkog kodeksa ne utječe na samostalnost odlučivanja sveučilišta o svom ustrojstvu i djelovanju, već sukladno članku 112. ZoZDiVO-a uvodi hijerarhijsko postupanje u konkretnim predmetima kršenja Etičkog kodeksa.

Konačno, u odnosu na nesuglasnost s člankom 79. stavkom 3. Statuta Sveučilišta u Zagrebu, Odbor je istaknuo:

"Ova odredba Statuta Sveučilišta u Zagrebu nije suprotna predmetnim izmjenama Etičkog kodeksa i uvođenju hijerarhijskog slijeda u rješavanje predmeta povreda Etičkog kodeksa, jer ne propisuje postupak slanja predmeta povreda etičkog kodeksa Sveučilišta u Zagrebu na druga tijela ustrojena ZZDVO-om, a ne propisuje ni slijed postupanja s pojedinim predmetima povreda etičkog kodeksa."

Odbor je u očitovanju istaknuo da je Izvještaj o radu Odbora od rujna 2014. do siječnja 2016., uključujući izmjene i dopune Etičkog kodeksa, prihvatio Hrvatski sabor, gotovo jednoglasno te da se o njemu prethodno očitovao Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskog sabora i Vlada Republike Hrvatske, koja je Hrvatskom saboru predložila usvajanje Izvještaja.

Iz svih navedenih razloga smatra da prigovori predlagatelja o neustavnosti i nezakonitosti osporene odredbe Etičkog kodeksa:2006-2015 nisu osnovani.

Navode očitovanja zaključuje iznošenjem primjera iz prakse drugih europskih zemalja (Austrije, Poljske i Njemačke) u rješavanju predmeta povreda etičkih kodeksa, kao i tvrdnjom da u slučaju "dokidanja" članka 7. stavka 4. Etičkog kodeksa:2006-2015 ovlasti Odbora ne bi bile smanjene, već naprotiv "povećane" jer bi Odbor u tom slučaju imao ovlasti da donese mišljenje i stajalište o etičkoj prihvatljivosti ili neprihvatljivosti bez uvažavanja mišljenja i stajališta etičkih odbora pojedinih sastavnica sveučilišta, odnosno etičkih savjeta sveučilišta.

b) Očitovanje Ministarstva

8. Ministarstvo je u očitovanju na navode predlagatelja navelo sljedeće:

"Sukladno ZZDVO-u, Odbor imenuje i razrješuje Hrvatski sabor, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske na mandat od četiri godine, ima devet (9) članova, od kojih su šest iz redova istaknutih znanstvenika i sveučilišnih profesora, a tri su osobe primjerenog ugleda u javnosti. Odbor predstavlja posebno tijelo Hrvatskog sabora koje je dužno, sukladno ZZDVO-u, promicati etička načela i vrijednosti u znanosti i visokom obrazovanju, u poslovnim odnosima i u odnosima prema javnosti te u primjeni suvremenih tehnologija i zaštiti okoliša.

Prema tome, Odbor predstavlja tijelo Hrvatskog sabora koje ima ovlasti koje bi se, u našem pravnom sustavu, najbolje mogle usporediti s ovlastima pučkog pravobranitelja, sukladno Ustavu Republike Hrvatske (NN 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14) i Zakonu o pučkom pravobranitelju (NN 76/12). Naime, jednako kao i pučki pravobranitelj, Odbor ima ovlasti koje se u teoriji Upravnog prava nazivaju konstatacijskim ovlastima. Konstatacijske ovlasti su, prema svojoj širini, najniže rangirana kontrolna ovlast koja može postojati u kontroli javne uprave, suprotno od, primjerice, stavljanja izvan snage određenih akata ili meritornog rješavanja određene stvari. Naime, tijelo koje ima isključivo konstatacijske ovlasti može samo davati preporuke, mišljenja, prijedloge, a ne može samo, primjerice, odlučivati o nekoj stvari. Ako promotrimo Ustav RH i Zakon o pučkom pravobranitelju, vidjet ćemo da je pučki pravobranitelj opunomoćenik Hrvatskog sabora koji promiče i štiti ljudska prava i slobode, a svatko mu može podnijeti pritužbu. Međutim, unatoč ustavnopravno postavljenom položaju, sukladno Zakonu o pučkom pravobranitelju, pučki pravobranitelj može javnopravnim tijelima davati isključivo preporuke, mišljenja, prijedloge i upozorenja. Nema ovlasti rješavati umjesto javnopravnih tijela ili mijenjati njihove odluke. Prema tome, i njegove su ovlasti isključivo konstatacijske. Ne smijemo zanemariti činjenicu da je pučki pravobranitelj institucija uspostavljena Ustavom, pa svoje ovlasti crpi iz najvišeg pravnog akta Republike Hrvatske. S druge strane, Odbor, iako usporedivih ovlasti, svoje ovlasti crpi isključivo iz čl. 112. ZZDVO-a.

Kada smo postavili pravni okvir glede ovlasti Odbora, potrebno je posebno razjasniti jednu od ovlasti Odbora, a koja je povod za davanje ovog Očitovanja, a to je ovlast na donošenje Etičkog kodeksa. Naime, sukladno čl. 112. st. 5. ZZDVO-a, Odbor donosi etički kodeks kojim utvrđuje etička načela u visokom obrazovanju, znanstvenom radu, objavljivanju rezultata, odnosima među znanstvenicima, nastavnicima i drugim sudionicima u znanstvenom i obrazovnom procesu, postupcima i radnjama vezanim za tržišno natjecanje te odnosu prema javnosti i sredstvima javnog priopćavanja. Prema tome, nedvojbeno je da je Odbor ovlašten donijeti Etički kodeks, štoviše, radi se o njegovoj obvezi prema ZZDVO-u. Dakako, budući da ga je ovlašten donijeti, ovlašten ga je i izmijeniti i/ili dopuniti. Sve to nije sporno i ne predstavlja predmet ovog Očitovanja.

(...)

Navedenim izmjenama i dopunama Odbor nedvojbeno izlazi izvan svoje nadležnosti, kršeći time prvenstveno čl. 5. Ustava, odnosno načelo zakonitosti. Naime, iz čl. 112. ZZDVO-a je jasno, kako smo objasnili, kako Odbor ima isključivo konstatacijske ovlasti. Međutim, navedenim izmjenama i dopunama Etičkog kodeksa Odbor se postavio kao više instancijsko tijelo (...) Mišljenja smo kako je odredba čl. 7. st. 4. Etičkog kodeksa u očitoj suprotnosti s čl. 112. ZZDVO-a iz kojega je razvidno da je Odbor tijelo koje daje načelna mišljenja, odnosno tijelo koje treba postaviti etička načela kojih bi se trebali držati svi u sustavu znanosti i visokog obrazovanja.

(...)

Iz ove je odredbe jasno da Odbor nema nikakve ingerencije nad visokim učilištima. Sukladno čl. 47. st. 1. ZZDVO-a, visoka učilišta su sveučilište, fakultet, umjetnička akademija, veleučilište i visoka škola. Njihova etička povjerenstva su dijelom visokog učilišta. Prema tome, ukoliko bi ta tijela kršila Etički kodeks, isključivo njihova etička povjerenstva imaju ovlast postupanja. Odbor može jedino, ukoliko ta tijela, prema njegovom mišljenju, krše Etički kodeks, o tome objaviti mišljenje, ali to mišljenje nema utjecaja na akte etičkih povjerenstava visokih učilišta, niti ih ono može staviti izvan snage. Prema tome, iz ZZDVO-a je jasno da Odbor nije instancijsko tijelo, nego da se radi o tijelu koje je osnovano s ciljem i svrhom postavljanja općih etičkih načela kojih bi se svi trebali držati. Međutim, čl. 7. Etičkog kodeksa, odnosno njegov st. 4. uspostavljaju sustav u kojemu Odbor postaje instancijsko tijelo čime se nedvojbeno krši čl. 5. Ustava Republike Hrvatske, odnosno povrjeđuje sustav hijerarhije pravnih normi, a nesukladan je i s čl. 112. ZZDVO-a iz opisanih razloga, čime je dodatno povrijeđen i čl. 3. Ustava Republike Hrvatske, odnosno ugrožena je pravna sigurnost i vladavina prava."

U pogledu povrede jamstva autonomije sveučilišta iz članka 68. Ustava, Ministarstvo je istaknulo:

"(...) Naime, sukladno čl. 68. Ustava Republike Hrvatske, jamči se autonomija sveučilišta. Autonomija sveučilišta uključuje, sukladno čl. 4. st. 5. ZZDVO-a, među ostalim, i uređenje unutarnjeg ustroja. Odbor predstavlja samostalno tijelo izvan sustava bilo kojeg sveučilišta, visoke škole ili veleučilišta. Navedenom izmjenom i dopunom Etičkog kodeksa uveden je sustav u kojem će Odbor konačno utvrđivati, u svim slučajevima, je li u nekom konkretnom slučaju došlo do povrede Etičkog kodeksa. Na taj način se iz ruku etičkih povjerenstava sveučilišta i/ili sastavnica oduzima ovlast odlučivanja o tome je li ne nekom visokom učilištu došlo do povrede Etičkog kodeksa, čime se direktno dira u autonomiju sveučilišta. Tom odredbom povrijeđen je i čl. 4. st. 2. ZZDVO-a koji jamči akademsku samoupravu u autonomiju sveučilišta. Dodatno valja istaknuti činjenicu kako je čl. 112. st. 7., kako smo iscrpno analizirali uspostavljen sustav u kojemu Odbor ima isključivo konstatacijske ovlasti, bez ovlasti da mijenja odnosno stavlja izvan snage odluke koje bi eventualno donijela 'niža' etička tijela bilo sveučilišna, bilo sastavnica. Prema tome, očito je zadiranje u autonomiju svake sastavnice sveučilišta i samog sveučilišta uspostavljanjem ovakve, instancijske nadležnosti Odbora.

(...)

... Ukoliko pogledamo čl. 7. st. 4. Etičkog kodeksa vidimo da sveučilište nije neovisno o Odboru budući da bi Odbor mogao promijeniti (staviti izvan snage) odluke relevantnih sveučilišnih tijela, čime je izravno povrijeđen čl. 68. Ustava Republike Hrvatske. Sud je, nadalje, zauzeo stajalište da su, osim pridržaja prava osnivatelja i drugih subjekata o kojima sveučilište ovisi, zakonska ograničenja autonomije sveučilišta dopustiva samo zbog razloga navedenih u članku 16. Ustava Republike Hrvatske. Dakle, kako bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje. Međutim, i u tom slučaju konkretni javni interes ograničavanja autonomije sveučilišta

mora biti jači od interesa sveučilišta da se autonomija ostvari, a ograničenja su dopustiva samo ako se svrha zbog koje se ona propisuju ne može ostvariti blažim sredstvima. I tada, međutim, ograničenja moraju biti racionalno usmjerena na postizanje opravdanih regulativnih svrha. Mišljenja smo kako je jasno da u konkretnom slučaju nema racionalnog opravdanja za ovakvo kršenje autonomije sveučilišta.

Čak i ukoliko uzmemo da, što nije slučaj, Odbor nije prekoračio ovlasti donošenjem izmjena i dopuna Etičkog kodeksa, valja istaknuti i očitu neodređenost sporne odredbe Etičkog kodeksa. Naime, samo je navedeno da je Odbor 'završna razina'. Iz navedenoga nije jasno kakve su, uistinu, ovlasti Odbora, odnosno što može poduzeti u takvim slučajevima. Može li meritorno riješiti stvar, odnosno mora li vratiti stvar na ponovno postupanje, 'nižim' etičkim povjerenstvima? Na sva ta pitanja Etički kodeks ne daje odgovora. Ustavni sud je u odluci U-I-2881/2014 i dr. naveo kako zahtjevi pravne sigurnosti i vladavine prava iz članka 3. Ustava Republike Hrvatske traže da pravna norma bude dostupna adresatima i za njih predvidljiva, to jest dovoljno precizna da oni mogu stvarno i konkretno - po potrebi uz odgovarajući savjet - znati svoja prava i obaveze, do stupnja koji je razuman u danim okolnostima, kako bi se prema njima mogli ponašati. Kad se taj zahtjev ne poštuje, neodređene i neprecizne pravne norme otvaraju prostor arbitrarnom odlučivanju upravnih i sudbenih tijela. Zahtjev za određenošću i preciznošću pravne norme mora se smatrati sastavnim dijelom načela vladavine prava na području svih grana prava jer bi njegovo zanemarivanje ugrozilo druge sastavnice načela pravne sigurnosti kao dijela načela vladavine prava, osobito zahtjeve za jedinstvenom primjenom prava te poštovanjem učinaka pravomoćnih presuda i drugih odluka tijela državne i javne vlasti. Slično stajalište Ustavni sud je zauzeo upravo glede autonomije sveučilišta u odluci U-I/1707/2006, kada je naveo da neodređenost normi glede integracije sveučilišta dovode do narušavanja pravne sigurnosti objektivnog pravnog poretka u području sveučilišnog obrazovanja pri čemu su njezine pravne posljedice za one na koje bi se ona trebala primijeniti u cijelosti neizvjesne. Upravo je takav slučaj s ovako uređenom nadležnosti Odbora koja je pravno neodređena i u osnovi je nemoguće predvidjeti kakve će prave posljedice proizaći iz postupanja Odbora, što je protivno čl. 3. Ustava Republike Hrvatske odnosno načelu vladavine prava."

Zaključno, Ministarstvo smatra da je Odbor:

"a) prekoračio svoju nadležnost i izašao van zakonskog okvira koji mu pruža čl. 112. ZZDVO-a te tako povrijedio čl. 5. Ustava Republike Hrvatske i čl. 4. st. 2. i 5. odnosno 112. ZZDVOa,

b) nedopustivo zadro u autonomiju sveučilišta da propiše način provođenja postupka pred vlastitim tijelima, kao i eventualni instancijski postupak odnosno nadležnost, na taj način povrijedivši čl. 68. Ustava Republike Hrvatske i čl. 4. st. 2. i 5. odnosno 112. ZZDVO-a, i

c) svojim propisivanjem na pravno izrazito neodređen način povrijedio i čl. 3. Ustava Republike Hrvatske, odnosno ugrozio pravnu sigurnost svih koji će eventualno sudjelovati u postupcima pred raznim etičkim tijelima, pa i pred Odborom, bilo da se radi o onima koji će postupak provoditi, bilo da se radi o onima koji će se naći pred etičkim tijelima pod sumnjom da su povrijedili Etički kodeks."

V. OCJENA USTAVNOG SUDA

9. Člankom 125. alinejom 2. Ustava propisano je:

"Članak 125.

Ustavni sud Republike Hrvatske:

(...)

- odlučuje o suglasnosti drugih propisa s Ustavom i zakonom,

(...)"

Pod "drugim propisom", u smislu članka 125. alineje 2. Ustava, razumijeva se eksterni općenormativni i pravno obvezujući akt kojeg je donijelo tijelo državne vlasti radi uređenja pojedinih pitanja, izvršenja i provedbe zakona, odnosno provedbe drugog propisa više pravne snage, koji uređuje odnose na općenit način i koji djeluje prema svima koji se nađu u pravnoj situaciji da se na njih dotični akt ima primijeniti. U skladu s tim, temeljna materijalna obilježja "drugog propisa" u smislu članka 125. alineje 2. Ustava jesu njegova apstraktnost i generalnost.

Ustavni sud može odlučiti, na temelju članka 125. alineje 2. Ustava, provesti kontrolu ustavnosti i zakonitosti i općeg akta tijela državne vlasti koji ima samo jedno materijalno obilježje "drugog propisa" (apstraktnost ili generalnost), ako ocijeni da je to nužno radi zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčenih Ustavom i drugih najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske utvrđenih u članku 3. Ustava.

10. Ustavni sud podsjeća da se u praksi može dogoditi da se iz određenih drugih ustavnopravnih razloga opći akti koji se s obzirom na donositelja ne ubrajaju u "druge propise" u smislu citirane ustavne odredbe, iznimno mogu ubrojiti u "druge propise" u smislu članka 125. alineje 2. Ustava. Ustavni sud je dosad u svojoj praksi utvrdio više takvih iznimaka. Tako je primjerice u odluci broj: U-II-1304/2013 od 16. srpnja 2013. ("Narodne novine" broj 99/13.) utvrdio da se Pravilnik o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja ("Narodne novine" broj 84/05., 100/06., 138/06., 42/07. - odluka USRH, 120/07., 71/10., 116/10. i 38/11.; u daljnjem tekstu: PUIZZ) koje je donijelo Nacionalno vijeće za znanost može smatrati "drugim propisom" u smislu članka 125. alineje 2. Ustava.

10.1. U točkama 4.4. i 4.5. navedene odluke Ustavni sud je utvrdio:

"4.4. Nakon razmatranja svih mjerodavnih pravnih normi i činjenica relevantnih za utvrđenje pravne prirode PUIZZ-a, Ustavni sud utvrdio je da je PUIZZ drugi propis u smislu članka 125. alineje 2. Ustava. Polazišna točka bio je članak 68. Ustava (...)

U svjetlu članka 68. Ustava, za određenje PUIZZ-a kao drugog propisa u smislu članka 125. alineje 2. Ustava relevantno je nekoliko čimbenika:

- predmet uređenja PUIZZ-a izravno utječe na položaj znanosti u Republici Hrvatskoj (...)

- način osnivanja Nacionalnog vijeća za znanost, način izbora njegovih članova, njegova nadležnost i obveza podnošenja izvješća o radu Hrvatskom saboru upućuju na to da je donositelj PUIZZ-a najviše tijelo Republike Hrvatske u sustavu znanosti stručnog usmjerenja. To je tijelo osnovano zakonom (...)

- PUIZZ se primjenjuje na sve znanstvenike koji svoju djelatnost obavljaju na teritoriju Republike Hrvatske.

4.5. S obzirom na navedene čimbenike, Nacionalno vijeće za znanost ima prerogative vlasti na području koje je ustavnog značenja (znanost). Sukladno tome, a s obzirom na predmet koji uređuje, PUIZZ nije eksterni opći akt koji je donijela pravna osoba s javnim ovlastima ili pravna osoba koja obavlja javnu službu u smislu članka 3.

stavka 2. ZUS-a, koji bi bio u nadležnosti Visokog upravnog suda. Za odlučivanje o suglasnosti PUIZZ-a s Ustavom i zakonom nadležan je Ustavni sud."

11. Etički kodeks:2006-2015 donio je Odbor na temelju ovlaštenja iz članka 112. stavka 5. ZoZDiVO-a.

Mjerodavni dijelovi članka 112. ZoZDiVO-a glase:

**"VI. ETIKA U ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI I VISOKOM
OBRAZOVANJU**

Odbor za etiku, etički kodeks i etička povjerenstva

Članak 112.

(1) Hrvatski sabor na prijedlog Vlade, imenuje Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju (u daljnjem tekstu: Odbor) koji ima 9 članova, od kojih su šest iz redova istaknutih znanstvenika i sveučilišnih profesora, a tri su osobe primjerenog ugleda u javnosti. Mandat članova Odbora je četiri godine. Članove Odbora predlažu Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Rektorski zbor, Vijeće veleučilišta i visokih škola, znanstvene organizacije, sveučilišta, ministar te druge organizacije i osobe sukladno oglasu kojim se poziva na predlaganje članova Odbora.

(...)

(4) Zadaća Odbora je promicanje etičkih načela i vrijednosti u znanosti i visokom obrazovanju, u poslovnim odnosima i u odnosima prema javnosti, te u primjeni suvremenih tehnologija i u zaštiti okoliša.

(5) Odbor donosi etički kodeks kojim utvrđuje etička načela u visokom obrazovanju, znanstvenom radu, objavljivanju rezultata, odnosima među znanstvenicima, nastavnicima i drugim sudionicima u znanstvenom obrazovnom procesu, postupcima i radnjama vezanim za tržišno natjecanje, te odnosu prema javnosti i sredstvima javnog priopćavanja.

(6) Odbor donosi pravilnik o radu.

(...)

(12) Najmanje jednom godišnje Odbor podnosi o svom radu izvješće Hrvatskom saboru.

(13) Sveučilišta, veleučilišta, visoke škole, instituti i druge znanstvene organizacije mogu, sukladno statutu, osnovati svoja etička povjerenstva te donijeti svoje etičke kodekse koji moraju biti usklađeni s etičkim kodeksom Odbora. Na visokim učilištima najmanje jedan član etičkog povjerenstva je student."

11.1. Polazeći od navedenog, Ustavni sud ocjenjuje da su stajališta Ustavnog suda zauzeta u odlukama broj: U-II-1304/2013 od 16. srpnja 2013. i U-II-2168/2013 i dr. od 15. travnja 2014. ("Narodne novine" broj 50/14.) primjenjiva i u konkretnom slučaju te da je Etički kodeks:2006-2015 "drugi propis" u smislu članka 125. alineje 2. Ustava.

12. Članak 5. stavak 1. Ustava glasi:

"Članak 5.

U Republici Hrvatskoj zakoni moraju biti u suglasnosti s Ustavom, a ostali propisi i s Ustavom i sa zakonom.

(...)"

U postupku ocjene ustavnosti i zakonitosti "drugog propisa" iz članka 125. alineje 2. Ustava, Ustavni sud ispituje je li on donesen od ovlaštenog tijela, je li donositelj imao zakonsko ovlaštenje za njegovo donošenje (pravna osnova donošenja) te je li taj propis po svom sadržaju u granicama koje je odredio zakon.

13. Kao što je već prethodno navedeno (v. točke 1. i 11. obrazloženja ove odluke), Izmjene i dopune Etičkog kodeksa donio je Odbor na temelju članka 112. stavka 5. ZoZDiVO-a. Ustavni sud primjećuje da ni predlagatelj u svom prijedlogu ni Ministarstvo u očitovanju na prijedlog ne dovode u pitanje ovlaštenje Odbora, da u okviru svojih nadležnosti iz članka 112. stavka 5. ZoZDiVO-a, donosi Etički kodeks odnosno njegove izmjene i dopune.

13.1. Ustavni sud utvrđuje da su Izmjene i dopune Etičkog kodeksa donesene od Odbora kao ovlaštenog tijela i da je Odbor imao zakonsku ovlast za njihovo donošenje (članak 112. stavak 5. ZoZDiVO-a).

14. Prigovori predlagatelja, u bitnom, polaze od stajališta da je osporenim člankom 7. stavkom 4. Etičkog kodeksa:2006-2015 Odbor "izašao" izvan okvira svojih ovlasti propisanih člankom 112. ZoZDiVO-a jer se "postavio kao više instancijsko tijelo", odnosno proširio svoju ovlast i na rješavanje pojedinačnih predmeta u kojima su prethodno rješavala "niža" etička tijela, pozicionirajući se kao "svojevršno žalbeno tijelo".

14.1. U odnosu na te prigovore predlagatelja, Odbor je u svojem očitovanju više puta ponovio kako mišljenja i stajališta o etičkoj prihvatljivosti ili neprihvatljivosti koja donosi u obliku preporuka, prijedloga ili primjedbi, "nisu obvezujuća već savjetodavna", to jest da "mišljenja, prijedloge, preporuke ili primjedbe Odbora dionici u sustavu mogu ali ne moraju prihvatiti" te da ona "ne utvrđuju nikakvu pravnu odgovornost".

15. Stavcima 3. i 4. članka 7. Etičkog kodeksa:2006-2015 propisano je "hijerarhijsko postupanje" u slučaju razmatranja i rješavanja pojava nečasnih akademskih ponašanja. Kao tijela prve instance propisana su stalna ili privremena (*ad hoc*) etička povjerenstva/tijela organizacijske jedinice u kojoj se moguće kršenje pojavljuje - fakultet ili institut. Slijedeća razina su etička povjerenstva/tijela više organizacijske jedinice - sveučilište ili veleučilište, dok je posljednja ("završna") instanca u razmatranju i rješavanju tih pojava Odbor.

Stoga je u nastavku ove odluke Ustavni sud morao odgovoriti na pitanje jesu li izmjene i dopune Etičkog kodeksa/06, konkretno stavak 4. članka 7. Etičkog kodeksa:2006-2015., u djelu koji glasi: "a završna je razina Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju", u granicama koje je odredio članak 112. ZoZDiVO-a.

16. Da bi mogao odgovoriti na to pitanje, Ustavni sud najprije je morao utvrditi koje ovlasti, pored ovlasti da donese etički kodeks (stavak 5. članka 112. ZoZDiVO-a) i poslovnik o radu (stavak 6. članka 112. ZoZDiVO-a), pripadaju Odboru.

16.1. Mjerodavni dijelovi članka 112. ZoZDiVO-a glase:

"VI. ETIKA U ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI I VISOKOM
OBRAZOVANJU

Odbor za etiku, etički kodeks i etička povjerenstva

Članak 112.

(...)

(7) Odbor radi na sjednicama. Mišljenja i stajališta o etičkoj prihvatljivosti ili neprihvatljivosti u razmatranim slučajevima Odbor donosi u obliku preporuka, prijedloga ili primjedbi, većinom glasova. Članovi odbora mogu izdvojiti mišljenje.

(8) Odbor može angažirati vanjske stručnjake u svojstvu savjetnika za pojedine predmete.

(...)

(10) Odbor može predložiti pokretanje postupka oduzimanja znanstvenog zvanja pred odgovarajućim matičnim odborom, a postupak se pokreće i vodi sukladno članku 37. ovoga Zakona.

(11) U slučaju ako visoko učilište ili druga znanstvena organizacija sustavno krši Etički kodeks, Odbor će javno objaviti svoje mišljenje.

(...)"

16.2. Prema tome, na temelju članka 112. ZoZDiVO-a Odbor je, između ostalog, ovlašten na davanje mišljenja i stajališta o etičkoj prihvatljivosti ili neprihvatljivosti u obliku preporuka, prijedloga ili primjedbi.

17. Polazeći od navedenog, razvidno je da ZoZDiVO Odbor nije predvidio kao "instancijsko tijelo". Upravno suprotno, Odbor je posebno tijelo osnovano ZoZDiVO-om, njegove članove imenuje Hrvatski sabor, nadležnost mu je promicanje etičkih načela i vrijednosti u znanosti i visokom obrazovanju, u poslovnim odnosima i u odnosima prema javnosti, te u primjeni suvremenih tehnologija i u zaštiti okoliša. Odbor (uz poslovnik o radu) donosi etički kodeks kojim utvrđuje etička načela u visokom obrazovanju, znanstvenom radu, objavljivanju rezultata, odnosima među znanstvenicima, nastavnicima i drugim sudionicima u znanstvenom i obrazovnom procesu, postupcima i radnjama vezanim za tržišno natjecanje, te odnosu prema javnosti i sredstvima javnog priopćavanja.

Iz sadržaja stavka 7. članka 112. ZoZDiVO-a razvidno je da Odboru pripadaju tzv. konstatacijske ovlasti, to jest ovlasti da svoja mišljenja i stajališta o etičkoj prihvatljivosti odnosno neprihvatljivosti daje u obliku preporuka, prijedloga ili primjedbi, koje, međutim, po svojoj pravnoj naravi nisu obvezujuće.

17.1. Slijedom navedenog, Odboru nije dano ovlaštenje da "razmatra i rješava" kao tijelo "završne instance" "u predmetima nečasnih akademskih ponašanja" kako je to propisano osporenim odredbom Etičkog kodeksa. Također, takva ovlast nije mu dana niti jednom drugom odredbom ZoZDiVO-a.

Dakle, člankom 112. ZoZDiVO-a Odboru nije dana ovlast da odlučuje o pojedinačnim slučajevima (predmetima) kršenja Etičkog kodeksa:2006-2015.

18. Stoga, a imajući u vidu sve prethodno navedeno, ocjena je Ustavnog suda da članak 7. stavak 4. Etičkog kodeksa:2006-2015 u dijelu koji glasi: "a završna je razina

Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju", po svom sadržaju nije u granicama koje je odredio zakon.

Slijedom navedenog, osporeni dio članka 7. stavka 4. Etičkog kodeksa:2006-2015 nije u skladu s člankom 112. ZoZDiVO-a i člankom 5. Ustava.

18.1. Budući da je Ustavni sud utvrdio formalnu nezakonitost i neustavnost Izmjena i dopuna Etičkog kodeksa, ostale prigovore predlagatelja, Ustavni sud nije razmatrao.

18. Na temelju članka 125. alineje 2. Ustava te članka 55. stavaka 1. i 2. Ustavnog zakona donesena je odluka kao u točki I. izreke.

Objava ove odluke (točka II. izreke odluke) temelji se na članku 29. Ustavnog zakona.

19.1. Budući da je Ustavni sud odlučio o prijedlogu predlagatelja, prijedlog za privremenu obustavu iz članka 45. Ustavnog zakona, nije posebno razmatrao.

ZAMJENICA PREDSJEDNIKA
dr. sc. Snježana Bagić, v. r.